

Regeringens proposition

1977/78: 130

om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, m. m.;

beslutad den 2 mars 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

PER AHLMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att två nya dagpenningklasser på 170 och 180 kr. inrättas inom arbetslöshetsförsäkringen. De lägsta dagpenningklasserna om 50 och 60 kr. föreslås utgå. Vidare föreslås att det kontanta arbetsmarknadsstödet höjs från nuvarande 55 till 65 kr. per dag.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1978.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Dagpenning får utges i dagpenningklasser om 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150 och 160 kronor. Erkänd arbetslöshetskassa beslutar om försäkrads placering i dagpenningklass. Arbetsmarknadsstyrelsen kan föreskriva att gällande lägsta dagpenningklass ej längre skall tillämpas.

Dagpenning får utges i dagpenningklasser om 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170 och 180 kronor. Erkänd arbetslöshetskassa beslutar om försäkrads placering i dagpenningklass. Arbetsmarknadsstyrelsen kan föreskriva att gällande lägsta dagpenningklass ej längre skall tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall ha nedan angivna lydelse.

18 §²

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår med 55 kronor för dag.

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår med 65 kronor för dag.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978.

¹ Senaste lydelse 1976: 828.

² Senaste lydelse 1976: 1066.

Utdrag

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-02

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson

Föredragande: statsrådet Ahlmark

Proposition om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, m. m.

Formerna för det ekonomiska stödet vid arbetslöshet reformerades genomgripande genom beslut av 1973 års riksdag (prop. 1973: 56, InU 1973: 23, rskr 1973: 251). Reformen, som trädde i kraft den 1 januari 1974, innebar att den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen förbättrades på olika sätt. Bl. a. förlängdes ersättningstiden från 150 till 300 dagar och ersättningsbeloppen höjdes väsentligt genom införandet av nya dagpenningklasser mellan 40 och 130 kr. För arbetslösa som står utanför den frivilliga försäkringen eller inte har hunnit uppfylla ersättningsvillkoren i denna försäkring infördes en ny stödform, kontant arbetsmarknadsstöd. Storleken av helt kontant arbetsmarknadsstöd bestämdes till 35 kr. per dag. Såväl dagpenningen som arbetsmarknadsstödet skulle utgöra skattepliktig inkomst.

År 1976 beslutade riksdagen om en komplettering av antalet dagpenningklasser i arbetslöshetsförsäkringen med tre nya klasser, nämligen 140, 150 och 160 kr., fr. o. m. den 1 januari 1977 (prop. 1976/77: 7, AU 1976/77: 9, rskr 1976/77: 18). Samtidigt slopades den lägsta dagpenningklassen.

Vid reformeringen av arbetslöshetsstödet år 1973 anslöt sig riksdagen till tanken att storleken av det kontanta arbetsmarknadsstödet borde bestämmas med hänsyn till utgående ersättningar från arbetslöshetskassorna och prövas i det årliga budgetarbetet. I enlighet härmed beslutade riksdagen om en höjning av arbetsmarknadsstödet år 1975 till 45 kr. per dag (prop. 1975/76: 59, InU 1975/76: 22, rskr 1975/76: 117) och år 1976 till 55 kr. per dag (prop. 1976/77: 37, AU 1976/77: 10, rskr 1976/77: 74).

Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) har i en skrivelse den 14 november 1977 hemställt att fyra nya dagpenningklasser, 170, 180,

190 och 200 kr., införs i arbetslöshetsförsäkringen fr. o. m. den 1 juli 1978. SO framhåller bl. a. att den kraftiga penningvärdeförsämringen under år 1976 hade motiverat ytterligare en dagpenningklass, 170 kr., den 1 januari 1977. Flertalet kassor har på grund av den snabba prisökningen år 1977 höjt dagpenningbeloppen till maximal nivå. Ungefär 75 procent av de försäkrade tillhör dagpenningklassen 160 kr. SO framhåller vidare att ersättningen i sjukförsäkringen har stigit så kraftigt att en motsvarande procentuell höjning av arbetslöshetsförsäkringens högsta dagpenningbelopp skulle innebära en höjning till 190 kr. Med hänsyn till att basbeloppet förmodligen kommer att ha stigit ytterligare innan de höjda dagpenningklasserna kan tillämpas och till att en allmän arbetslöshetsförsäkring kan vara i tillämpning tidigast den 1 januari 1980 anser SO att den maximala nivån för dagpenningen bör höjas till 200 kr.

Efter remiss har yttranden över framställningen avgetts av arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), 1974 års utredning (A 1974: 08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring (ALF-utredningen), Landsorganisationen i Sverige, Centralorganisationen SACO/SR, Tjänstemännens centralorganisation och Svenska arbetsgivareföreningen (SAF). Samtliga remissinstanser utom en har tillstyrkt framställningen. SAF säger sig sålunda inte vara beredd att ta ställning till förslaget, eftersom inget sägs i framställningen om de kostnadsmässiga konsekvenserna av att införa ytterligare fyra dagpenningklasser och om hur de högre ersättningsnivåerna skall finansieras. SAF finner det dock i och för sig vara rimligt att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen anpassas till försämringen av penningvärdet i enlighet med vad som gäller inom den allmänna försäkringen.

I takt med stigande löner har arbetslöshetskassorna under senare år fortlöpande höjt ersättningsbeloppen inom den fastställda skalan. Den genomsnittliga ersättningsnivån ligger numera på över 150 kr. per dag. Utvecklingen har också lett till att de lägsta dagpenningklasserna inte tillämpas i någon större utsträckning. Den allmänna löneutvecklingen har varit sådan att det är motiverat att nu införa ytterligare dagpenningklasser inom arbetslöshetsförsäkringen. Tre nya dagpenningklasser inrättades i försäkringen så sent som den 1 januari 1977. De löneökningar som har förekommit under år 1977 motiverar emellertid att två nya dagpenningklasser om 170 och 180 kr. införs fr. o. m. den 1 juli 1978. Den fortsatta löneutvecklingen kan självfallet komma att motivera ytterligare justeringar av antalet dagpenningklasser. I samband med den nu föreslagna höjningen av antalet dagpenningklasser bör den lägsta dagpenningklassen om 50 kr., som AMS har beslutat inte längre skall tillämpas, liksom 60-kronorsklassen utgå. Bestämmelserna i 17 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring (ändrad senast 1976: 828) bör ändras i enlighet med vad jag nu har förordat.

Såsom jag har anfört i årets budgetproposition (prop. 1977/78: 100

bil. 15 p. B 5) anser jag att den allmänna löne- och inkomstutvecklingen motiverar en höjning också av det kontanta arbetsmarknadsstödet från 55 till 65 kr. per dag. Även denna höjning bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1978. Förslaget föranleder ändring i 18 § lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd (ändrad senast 1976: 1066).

I överensstämmelse med de principer för bestämning av grundbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna som lades fast i samband med 1973 års reform av arbetslöshetsförsäkringen (prop. 1973: 56 s. 225) bör även detta bidrag höjas från 55 till 65 kr. för varje utgiven dagpenning. I denna fråga ankommer det dock på regeringen att besluta och den kommer därför att anmälas i ett senare sammanhang.

Grunderna för det nuvarande bidraget till elever i arbetsmarknadsutbildning fastställdes av 1975 års riksdag (prop. 1975: 45, InU 1975: 14, rskr 1975: 178). Dessa grunder innebär att bidraget är knutet till utgående ersättning vid arbetslöshet. Förändras dessa ersättningar har regeringen av riksdagen bemyndigats att anpassa utbildningsbidraget i anslutning härtill.

Under förutsättning av riksdagens godkännande av de av mig här förordade ändringarna i det kontanta stödet vid arbetslöshet vill jag därför anmäla att jag senare kommer att föreslå regeringen följande ändringar av utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning att gälla fr. o. m. den 1 juli 1978. Till ersättningsberättigad medlem i arbetslöshetskassa utgår f. n. utbildningsbidrag med högst 160 och lägst 120 kr. per dag. Dessa bidrag bör höjas till 180 resp. 140 kr. per dag. För dem som är över 20 år och inte uppfyller förutsättningarna för ersättning från arbetslöshetskassa eller har vårdnaden om eller fullgör underhållsskyldighet mot eget barn föreslås en höjning från nuvarande 120 till 140 kr. per dag. För dem som är under 20 år och som inte omfattas av de nu nämnda reglerna bör utbildningsbidraget höjas från 55 till 65 kr. per dag. Beträffande stimulansbidraget gäller att detta fr. o. m. den 1 januari 1978 tillfälligt har höjts till 15 kr. per dag. Detta bidrag bör fr. o. m. den 1 juli 1978 åter utgå med 10 kr. per dag.

Kostnaderna för de ändringar som jag nu har förordat kan på grund av osäkerheten om den framtida ersättningsnivån och arbetslöshetens omfattning inte beräknas annat än överslagsmässigt. Ett införande av två nya dagpenningklasser i försäkringen kan leda till en inte oväsentlig ökning av den genomsnittliga dagpenningen under nästa budgetår. Vid en nivå för den genomsnittliga dagpenningen på 170 kr. kan statens utgifter för arbetslöshetsförsäkringen under budgetåret 1978/79 beräknas öka med 97 milj. kr. Den ökade belastningen på arbetslöshetsfonden kan uppskattas till 71 milj. kr. Den föreslagna höjningen av det kontanta arbetsmarknadsstödet kan beräknas medföra ökade kostnader för staten med ca 12 milj. kr. och öka utbetalningarna från arbetslöshetsfonden med ca 23 milj. kr. Höjningen av utbildningsbidragen kommer att

öka belastningen på arbetsmarknadsutbildningsfonden utöver tidigare beräknat anslag för 1978/79 med ca 113 milj. kr., vilket helt måste täckas av medel anvisade på statsbudgeten.

I sitt remissyttrande har AMS föreslagit ytterligare en ändring i arbetslöshetsförsäkringen. AMS anför att det från flera arbetslöshetskassor har framförts betänkligheter mot att arbetslösa medlemmar, som har haft ett exceptionellt lågavlönat arbete, med tillämpning av gällande överförsäkringsregler kommit att få ersättningsbelopp som understiger vad de kunnat få i kontant arbetsmarknadsstöd, om de inte hade varit arbetslöshetsförsäkrade. För att komma till rätta med detta förhållande föreslår AMS att heltidsarbetande alltid skall vara tillförsäkrad det belopp som utgår enligt lägsta gällande dagpenningklass. För deltidarbetande bör lägsta ersättning vara mot kortare arbetstid svarande belopp.

Även om jag har förståelse för de av AMS anförda synpunkterna finner jag, med hänsyn till att ALF-utredningen inom kort kommer att lägga fram sitt förslag, inte anledning att f. n. bifalla förslaget.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,
2. lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

dels att

3. till *Kontant stöd vid arbetslöshet* för budgetåret 1978/79 under tolfte huvudtiteln utöver i prop. 1977/78: 100 bil. 15 förslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 109 000 000 kr.,
4. till *Bidrag till arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1978/79 under tolfte huvudtiteln utöver i prop. 1977/78: 100 bil. 15 förslaget anslag anvisa ytterligare 113 000 000 kr.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.